

2016

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЪВМЕСТИМОСТТА НА
ОЦЕНКАТА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА
СРЕДА С ДОКЛАДА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА
ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА ЗА
ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО „INTERREG-IPA
СВС БЪЛГАРИЯ-БИВША ЮГОСЛАВСКА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЯ“ ЗА 2014-2020 Г. ПО ИНСТРУМЕНТА ЗА
ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНА ПОМОЩ (ИП II)

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад за наблюдение е изготвен в съответствие с:

Доклад за Стратегическа екологична оценка на Програмата „Interreg — IPA СВС България — бивша югославска република Македония“ за 2014 — 2020 г. по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II)

Директива 2001/42/ЕК относно оценката на въздействие на някои планове и програми върху околната среда (по-нататък Директивата за СЕО)

Приложимо законодателство на Бивша Югославска Република Македония:

- Закон за опазване на околната среда
- Закон за смекчаване на последиците от изменението на климата
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за защитените територии
- Закон за водите
- Закон за почвите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за туризма
- Български национални разпоредби/постановления за условията и реда за оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с целите и целите на опазване на защитените зони (последно изменение, считано от 30.11.2012)
- Становище по екологична оценка № 7-5/2014 г на Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Приложимо законодателство на Бивша Югославска Република Македония:

- Закон за качеството на въздуха
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за регистрация и надзор на земите
- Закон за селскостопанските земи
- Закон за застрояване на земите
- Закон за градско устройство и планиране
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за полезните изкопаеми

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е окончателно одобрена на 5 август 2015 с Решение № С (2015) 5653 на Европейската комисия.

През 2016 г. е изпълнена процедура по изменение на Програма „Interreg — IPA СВС България — бивша югославска република Македония“ за 2014 — 2020 г. по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) създаване на изходни и целеви стойности на показателите за качество на постигнатите резултати, като извършеното изменение не оказва влияние върху предвидените за изпълнение приоритети и дейности, съответно не изисква изготвяне на нов доклад за стратегическа екологична оценка и ново становище по екологична оценка на МОСВ.

На 19 Октомври 2016 са подписани договорите за субсидия по първата Покана за проектни предложения по Програмата. Към края на 2016 общо 45 проекта са в изпълнение (от които 16 инвестиционни и 29 – меки мерки).

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ И ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО НАМАЛЯВАНЕ И ЕЛИМИНИРАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ НЕГАТИВНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

В съответствие с точка I "Мерки и изисквания за предотвратяване, и възможно най-пълно намаляване и елиминиране на възможните негативни последици от изпълнението на програмата" от Становището по екологична оценка на МОСВ, в проектните предложения трябва да са изпълнени следните изисквания:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на Програмата за трансгранично сътрудничество „Interreg — IPA СВС България — бивша югославска република Македония“ за 2014 — 2020 г. по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II), попадащи в обхвата на приложенията към ЗООС или извън тях, както и под разпоредбите на чл. 31 от ЗБР, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/съгласуване, при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, постановени с решението/становището.
2. Развитие на туризма следва да е съобразено с капацитета на рекреационно натоварване на територията, като се осигурят подходящо отвеждане и пречистване на отпадъчните води и управление на отпадъците.
3. Разработката на туристически пакети по Приоритетна ос 2 следва да отчита, че дейности като излети „сафари“, трасета „офруд“ за наблюдение на редки и застрашени животински видове не са допустими, тъй като водят до значителни увреждания на околната среда и в частност – биологичното разнообразие.

Взимайки под внимание изложените по-горе препоръки, УО включва всички от тях в Насоките за кандидатстване по Първата покана за набиране на проектни предложения, а именно:

- Всички инвестиционни предложения е необходимо да представят, като прикачен файл към формуляра за кандидатстване (апликационната форма), положителна оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС) или становище, издадено от компетентен орган, от което да е ясно, че оценка за въздействието върху околната среда не е необходима.
- Всички инвестиционни дейности е необходимо да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство за съответния вид строителни и монтажни работи (включително тези, свързани с развитието на туризма);
- Дейности, като "сафари" туризъм, „извън маршрути" (оф роуд) проследяване за наблюдение на редки и застрашени видове" са включени в списъците на недопустими дейности за всички приоритетни оси.

При инвестиционни проекти, които предвиждат строителни и монтажни работи, кандидатите трябва да предоставят в съответствие с изискванията в Насоките за кандидатите:

- В случай на изпълнение на инвестиционни дейности в рамките на територии със специален статут (национални паркове, природни и архитектурни обекти, паметници на културата, защитени територии и територии, включени в Натура 2000) трябва да предоставят съответната документация (разрешения, съгласия, удостоверения, становища, и др.) изискано от съответните приложими разпоредби (В.3.) и
- **или** положителна оценка на въздействието върху околната среда (положително становище от компетентния орган), съгласно изискванията на националното законодателство (приложение В.4.4 на Формуляра за кандидатстване)
- **или** официално писмо, издадено от съответния компетентен орган ясно заявяващ, че не е необходимо извършване на ОВОС (нотариално заверено за българските партньори и заверено от компетентни административни органи за сръбските).

На *етап кандидатстване*, всички 15 одобрени за финансиране проекти, които предвиждат в обхвата си изпълнение на строително-монтажни работи (СМР), са представили необходимите документи, издадени от съответните компетентни органи (съгласно приложимото национално законодателство), като са декларирали, че за дейностите в обхвата на проектното предложение не се изисква провеждане на процедура по ОВОС, тъй като планираните дейности не засягат пряко природни местообитания и защитени територии, както и не съществува възможност за негативен ефект върху околната среда и човешкото здраве.

Останалата част от проектите, одобрени за финансиране, не предвиждат изпълнение на СМР в обхвата на дейностите си, затова за тях не се изисква ОВОС / становище от компетентните екологични организации

По време на *оценителния процес*, съвместимостта на проектните предложения с посочените по-горе изисквания е надлежно проверена от оценителите и само проектите, които покриват горепосочените критерии са предложени и одобрени за финансиране.

След *сключването на договор*, всички предложени за финансиране проекти по първата покана извършиха самооценка на очакваните екологични последици от предвидените в проектите дейности, по отношение на

шестте въпроса, касаещи околната среда (въздух и климат; биоразнообразие, фауна и флора; води; почви; население и човешко здраве; култури / природно наследство и ландшафт). За целите на самооценката беше използван въпросника, заложен в раздел 10.2 от доклада за ЕО, а резултатите са сравнени с очакваните последици за съответната Специфична цел според доклада за ЕО.

Разпределението на проектните предложения по Специфичните цели (СЦ) на Програмата е както следва:

- Специфична цел 1.1. Опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси в трансграничния регион – 11 проекта;
- Специфична цел 1.2. Предотвратяване и смекчаване на последиците от природни и причинени от човека бедствия с трансграничен характер и въздействия“ – 3 проекта;
- Специфична цел 2.1. „Увеличаване на туристическия потенциал в региона чрез сътрудничество за по-добро опазване и устойчиво използване на природното и културното наследство“ – 7 проекта
- Специфична цел 2.2. Подобряване на конкурентоспособността на туристическото предлагане на региона“ – 5 проекта;
- Специфична цел 2.3. „Насърчаване на сътрудничеството в областта на устойчивия туризъм“ – 2 проекта;
- Специфична цел 3.1. „Подобряване на конкурентоспособността на бизнеса от региона“ – 17 проекта.

Таблицата по-долу представя обобщена информация относно извършената от бенефициерите самооценка, вкл. и където е приложимо, всякакви констатации и предприети мерки за смекчаване на отрицателните въздействия върху околната среда и човешкото здраве.

ПОДРОБНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА САМООЦЕНКА НА ПРОЕКТИТЕ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
ПО 1 СЦ 1.1	Въздух и Климат	+	10	1	0	0	Всички проекти (без един) предвиждат дейности които ще имат позитивно въздействие спрямо въздуха и климата, което е в съответствие с очакванията заложени в доклад за ЕО. Проектите целят насърчаване на устойчива употреба на природните ресурси и намаляване на нивата на въглероден двуокис чрез представяне на мерки за енергийна ефективност на публични инфраструктурни съоръжения.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	2	9	0	0	Вземайки предвид, че мнозинството проекти предвиждат меки мерки, очакваните въздействия спрямо Биоразнообразието, Фауната и флората са неутрални. Предвидените дейности по проектите са свързани предимно с повишаване на осведомеността чрез насърчаване на отговорно отношение на обществото спрямо биоразнообразието и защита на природните територии (вкл. фауна и флора). В допълнение, работилниците за изграждане на капацитет и събитията по проектите ще допринесат за промяна в поведението на хората по отношение на спестяване на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							енергията.
	Води	+	4	7	0	0	Имайки предвид, че почти половината проекти по СЦ са меки, очакваното въздействие е по-скоро неутрално. Изпълнението на проектите ще доведе до насърчаване на устойчивото потребление на водата в дългосрочен план.
	Почви	+	4	7	0	0	Някои от проектите ще допринесат за повишаване на осведомеността за възможностите за опазване на почвените ресурси. Останалите ще имат неутрално въздействие по този екологичен въпрос.
	Население и човешко здраве	+	3	8	0	0	Повечето проекти ще имат неутрален ефект по отношение на населението и човешкото здраве. Очаква се няколко проекта да допринесат за повишаване на общественото осведомяване относно различните видове замърсяване на въздуха, водата и почвите, което би предотвратило евентуално разпространяване на болести сред населението.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	2	9	0	0	Повечето проекти по СЦ 1.1 ще имат неутрално въздействие по този въпрос. Само два проекта предвиждат мерки за насърчаване на отговорно отношение на обществото

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							чрез повишаване на познанията и осведомеността за опазване и съхраняване на културно и природно наследство и ландшафт и затова може да се очаква позитивно въздействие.
ПО 1 СЦ 1.2	Въздух и Климат	+	1	2	0	0	Има само три проекта финансирани по СЦ 1.2. Един от тях се очаква да има позитивно въздействие върху въздуха и климата, спомагайки за по-отговорно отношение спрямо околното среда.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	2	1	0	0	Очаква се два проекта да въздействат в позитивна насока на биоразнообразието, фауната и флората в трансграничния регион.
	Води	+	3	0	0	0	И трите проекта предвиждат мерки за предотвратяване на наводненията, които се очаква да имат пряко позитивно въздействие върху подобрението на екологичното състояние на водните обекти.
	Почви	+	2	1	0	0	Два от проектите за предотвратяване на наводнения биха имали позитивен ефект върху опазването на функционалността на почвите, особено в урбанизираните територии.
	Население и човешко здраве	+	2	1	0	0	Имайки предвид, че наводненията причиняват материални щети и са източник на потенциално разпространение на зарази, два от

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							проектите се очаква да имат позитивно въздействие върху населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	1	2	0	0	Проектите по СЦ 1.2 се очаква да имат неутрални или дори позитивни въздействия върху проблемите на културното / природното наследство и ландшафта чрез мерки за устойчиво управление и планиране на природни пейзажи.
ПО 1 СЦ 1.3	Въздух и Климат	+/-	1	6	0	0	Изпълнението на всички проекти по СЦ 1.2 се очаква да имат предимно неутрално (или дори позитивно) въздействие върху въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+/-	0	7	0	0	Няма проект, по който да се очакват позитивни или негативни последици върху биоразнообразието, фауната и флората.
	Води	+/-	2	5	0	0	Два от седемте проекта биха могли да имат позитивно въздействие върху проблеми с водата предимно чрез повишаване на осведомеността относно устойчивото потребление на водата. Останалите проекти се очаква да имат неутрално въздействие.
	Почви	+/-	0	7	0	0	Няма одобрен за финансиране проект по СЦ 2.1, който би имал позитивно или негативно въздействие спрямо почвите.
	Население и човешко здраве	0	1	6	0	0	По всички проекти (с изключение на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							един) се очаква да има неутрално въздействие върху населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+/-	5	2	0	0	По повечето проекти са включени дейности пряко насочени към защита на културно и природно наследство, включително отговорно отношение на обществото, като по този начин ще въздействат положително в тези аспекти.
ПО 2 СЦ 2.2	Въздух и Климат	0	0	5	0	0	Всички пет проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	0	1	4	0	0	Всички пет проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с биоразнообразие, флора и фауна.
	Води	0	0	5	0	0	Всички пет проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с водите.
	Почви	0	0	5	0	0	Всички пет проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с почвите.
	Население и човешко здраве	0	0	5	0	0	Всички пет проекта по СЦ 2.2

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	0	1	4	0	0	Четири от петте проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки марки насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с културно / природно наследство и ландшафт.
ПО 2 СЦ 2.2	Въздух и Климат	+	0	2	0	0	Два проекта „хора-за-хора“ са финансирани по тази СЦ и целят насърчаване на алтернативни форми на туризъм. Затова тези два проекта биха имали неутрален ефект върху въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	1	1	0	0	Един от проектите би оказал позитивно въздействие върху биоразнообразието, фауната и флората чрез насърчаване на алтернативен и отговорен туризъм с насоченост към опазване на природата.
	Води	+	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат дейности, свързани с води и съответно не биха имали въздействие по този въпрос.
	Почви	+	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат дейности, свързани с почви и съответно не биха имали въздействие по този въпрос.
	Население и човешко здраве	0	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							дейности, свързани с население и човешко здраве и съответно не биха имали въздействие по този въпрос.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	0	0	2	0	0	И двата проекта ще имат позитивно въздействие спрямо културно / природно наследство и ландшафт чрез кампании за повишаване на осведомеността.
ПО 3 СЦ 3.1	Въздух и Климат	+	3	14	0	0	Три от седемнадесетте проекта се очаква да имат позитивно въздействие върху въздуха и климата чрез предвидени дейност свързани с органично земеделие. Останалите проекти по тази СЦ включват меки мерки, които не въздействат върху състоянието на въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	4	13	0	0	Четири от проектите, свързани с органично производство и лесовъдство ще имат позитивно въздействие върху биоразнообразието, фауната и флората. Останалите проекти по тази СЦ няма да имат въздействие по този въпрос.
	Води	+	2	15	0	0	Два проекта се очаква да имат позитивно въздействие върху водите. Останалите проекти няма да въздействат по никакъв начин върху водните ресурси.
	Почви	+	3	14	0	0	Три от проектите за органично земеделие ще въздействат позитивно устойчивата употреба на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							почвените ресурси. Останалите проекти по тази СЦ включват меки мерки и няма да окажат влияние по този въпрос.
	Население и човешко здраве	+	5	12	0	0	Пет проекта могат да имат позитивно въздействие спрямо населението и човешкото здраве. Останалите проекти по тази СЦ включват меки мерки, които няма да окажат влияние по въпроса.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	2	15	0	0	Два от проектите по тази СЦ ще насърчат природосъобразно поведение спрямо опазването на културно / природно наследство и ландшафта. Останалите проекти няма да окажат влияние по въпроса.

РЕЗЮМЕ на очакваните последици по шестте въпроса за околната среда оценка на екологичното съответствие на проектните предложения, на база подадени от Водещите партньори контролни листове за проверка на съвместимостта

ОБЩО	Въздух и климат	Биоразнообразие, Фауна и Флора	Води	Почви	Население и човешко здраве	Културно/Природно наследство и ландшафт
+	15	10	11	9	11	13
-	0	0	0	0	0	0
0	30	35	34	36	34	32
+/-	0	0	0	0	0	0

РЕЗЮМЕ на отговорите по оценка на екологичното съответствие на проектните предложения, на база на подадените от Водещите партньори контролни листове за проверка на съвместимостта:

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
Въздух и климат	Ще се отразят ли проектите върху намаляване замърсяването на въздуха?	Най-силният позитивен ефект за намаляване на замърсяването на въздуха се очаква да бъде постигнат чрез успешното изпълнение на проектните дейности под специфични цели 1.1, които са свързани с опазване на околната среда като например: предотвратяване и овладяване на горски пожари, намаляване на замърсяването на въздуха чрез намаляване броя на незаконните сметища, управление на отпадъците и др. Останалите проекти нямат преки или имат неутрални последици спрямо намаляване на замърсяването на въздуха.
	Ще се отразят ли проектите върху намаляване на емисиите на парниковите газове?	Очаква се проектите по СЦ 3.1 и СЦ 3.2 да имат позитивен ефект върху намаляване на емисиите на парниковите газове. Тези проекти са концентрирани върху ранно установяване и бързо потушаване на пожари (напр. предотвратяване на бързото разпространяване на емисии на парникови газове, повторна употреба на торове, подходящо управление на отпадъците и др.) Останалите проекти нямат преки или имат неутрални последици спрямо намаляване на емисиите на парниковите газове.
	Ще се отразят ли проектите върху насърчаване употребата на природосъобразен транспорт?	Няма проекти, одобрени за финансиране по първата Покана, които да са с дейности, свързани с транспортна инфраструктура, затова не се очаква да има ефект върху насърчаване на употребата на природосъобразен транспорт.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването на управление на борбата с горски пожари и предотвратяването им?	Проектите по СЦ 3.1, в които са предвидени дейности свързани с предотвратяване на горски пожари, ще имат силно и пряко позитивно въздействие на управлението на борбата с горски пожари и предотвратяването им.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването	Работилниците за изграждане на капацитет и мероприятия предвидени по СЦ 3.1 и 3.2 ще допринесат за промяна в

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
	на отговорно отношение на публичността чрез участие на гражданите в борбата с климатичните промени?	поведението на обществото спрямо устойчива употреба на енергия и проблемите с климатичните промени.
Биоразнообразие, фауна и флора	Ще имат ли проектите въздействие спрямо опазване на биоразнообразието, хабитати и екосистеми?	По повечето проекти не се предвиждат дейности за опазване на биоразнообразие, хабитати и екосистеми и съответно няма да имат въздействие върху тях. Само някои проекти под СЦ 3.1 и СЦ 3.2 се очаква да имат някои положителни дългосрочни въздействия по отношение на опазване на съществуващите екосистеми в определените региони.
	Ще имат ли проектите въздействие върху намаляване на загубите в биоразнообразието?	Някои проекти по СЦ 3.1 ще имат непряко въздействие върху опазване на биоразнообразие, хабитати и екосистеми чрез по-ефективни мерки за предотвратяване на пожари и спасяване в случай на наводнения и свлачища.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за отговорно отношение на обществото чрез участие на граждани в защитата на биоразнообразие и природни територии?	По СЦ 3.1 са предвидени дейности за комуникация и видимост, както и публични дебати, кръгли маси и кампании за обществена осведоменост, които ще допринесат за промяна в отношението на обществото спрямо опазване на биоразнообразието и природните територии.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо насърчаване на туризъм, който би осигурил високо ниво на опазване на природата?	Няма проекти, които да предвиждат дейности свързани с високо ниво на опазване на природата чрез подкрепа на туризъм и съответно няма да има директен ефект по въпроса.
Води	Ще имат ли проектите въздействие по подобряване на екологичното и химическо състояние на водните обекти?	Най-силният позитивен ефект отнасящ се до екологичното и химическото състояние на водните обекти се очаква по проектите по СЦ 3.1 чрез мерки за намаляване на замърсяването на подземни води, разработване на план за действие за по-добро управление на отпадъците, подобряване състоянието на канализационните системи.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за устойчива употреба на водни ресурси?	Само проекти по СЦ 3.1. ще имат дългосрочно въздействие върху подкрепата за устойчиво потребление на водата чрез

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
		изпълнение на съвместни действия по предотвратяване на наводнения и кампании за повишаване на осведомеността.
	Ще имат ли проектите въздействие върху насърчаването на устойчив туризъм насочен към опазване на водни ресурси?	Няма проекти с предвидени дейности въздействащи върху подкрепа за устойчив туризъм насочен към опазване на водни ресурси.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряване на отговорното отношение на обществеността чрез участие на гражданите в устойчиво потребление на водата?	Няма проекти с предвидени дейности с директно въздействие върху опазване на водни ресурси чрез осведомителни кампании.
Почва	Ще имат ли проектите въздействие спрямо опазването на състоянието на почвата?	Само проектите по СЦ 3.1 и 3.2 се очаква да ограничат процеса по ерозия на почвите и да опазят нейните свойства чрез намаляване на горските пожари. В допълнение, един проект по СЦ 3.2 отнасящ се за проблеми със сметосъбиране, което би обогатило физическото и химическото съдържание и микроорганизми.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо подкрепата за устойчива употреба на почвени ресурси?	Само един проект по СЦ 3.2, отнасящ се за компостиране на биоразградим отпадък ще има пряк ефект по този аспект.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването на устойчив туризъм спрямо опазване на земите?	Няма проекти, по които да има предвидени дейности отнасящи се за устойчив туризъм насочен към опазване на земите и по тази причина не се очаква да има принос в този аспект.
	Ще имат ли проектите въздействие върху насърчаването на отговорно отношение от страна на обществото чрез повишаване на осведомеността и образоваността?	Определени дейности, предвидени по проекти по СЦ 3.1 и СЦ 3.2 и стимулиращи отговорно обществено отношение спрямо управление на риск и защита на околната среда чрез повишаване на осведомеността и обучителни инициативи ще имат непряк принос към защита на почвите.
Население и човешко здраве	Ще имат ли проектите въздействие върху намаляването на болести причинени от природни бедствия?	Отчитайки факта, че наводнения и пожари причиняват материални щети и са предпоставка за разпространяване на болести, всички проекти по СЦ 3.1 (отнасящи се до защитни мерки при наводнения, пожари и бедствия) имат непряко позитивно въздействие върху човешкото здраве.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо поощряването на контрола върху здравни рискове и бедствия причинени	Няма проекти, предвиждащи дейности, които да се отнасят към поощряване на контрол върху здравни рискове и

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
	от околната среда?	бедствия причинени от околната среда, затова не се очаква принос в този аспект.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряване на предотвратяване и управление на риск от природни и причинени от човешка дейност бедствия?	Всички проекти по СЦ 3.1 и СЦ 3.2 се отнасят за предотвратяване и управление на риска от природни и причинени от човека бедствия и защитата на природата ще има позитивно въздействие върху тези проблеми. Повечето проекти предвиждат информационни кампании за отговорно отношение и адекватни реакции от професионалист и публични органи в случай на пожари и наводнения.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо поощряване на устойчивото управление на отпадъци с цел опазване на човешкото здраве?	Един проект по СЦ 3.2 отстраняващ сметища ще има пряко въздействие върху подобряването на цялостното състояние на условията на околната среда и ще спомогне за опазване на здравето на гражданите.
	Ще имат ли проектите въздействия спрямо подпомагането на природосъобразно поведение сред обществото чрез участие на граждани в решаването на проблеми свързани с околната среда?	Всички проекти по СЦ 3.1 и СЦ 3.2 включват дейности по осведоменост целящи включването на гражданите в инициативи отнасящи се до проблеми свързани с околната среда.
Културно / Природно наследство и ландшафт	Ще имат ли проектите въздействие спрямо защитата и възстановяването на културно и природно наследство?	Всички проекти по СЦ 1.1 и СЦ 1.3 включват дейности пряко отнасящи се до защитата на природно и културно наследство, вкл. отговорно отношение на обществото, като по този начин ще се постигне позитивно въздействие в този аспект. В допълнение, някои проекти по СЦ 3.1 и СЦ 3.2 включват дейности непряко свързани със защита на природно наследство.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепа на устойчиво управление и планиране на културен и природен ландшафт?	Повечето проекти не включват дейности пряко свързани с подкрепа на устойчиво управление и планиране на културни и природни пейзажи и се очаква да имат неутрално въздействие. Седем проекта по СЦ 1.1 предвиждат дейности, които ще имат позитивно въздействие спрямо културен ландшафт.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за	Повечето проекти по ПО 1 се очаква да увеличат капацитета

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
	устойчива употреба на природни ресурси спрямо устойчив туризъм?	на местни общности за развитието на устойчив туризъм чрез подкрепа на инициативи за защита на природни и културни ресурси.
	Проектите ще имат ли въздействие върху подкрепата за отговорно отношение от страна на обществото чрез повишаване на осведомеността и образоваността спрямо защита и опазване на наследство и ландшафт?	Предвидени информационните кампании от всички проекти по ПО 1 ще повишат осведомеността за културното наследство за развитие на туризма и в това отношение ще допринесат за повишаването на публичната осведоменост за защита и опазване на наследството и ландшафта.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Таблицата по-долу дава обобщена информация за степента на изпълнение на показателите за ЕО в рамките на програмата, както е представено в раздел 10.1 на доклада за ЕО.

Предвид факта, че договорите да субсидия са сключени през октомври 2016 изпълнението на дейностите все още не е започнал към края на 2016 г., годишното изпълнение на индикаторите по ЕО за 2016г. са „0“ за 2016 са „0“.

Номер на изходен показател	Индикатор / Показател (наименование на индикатора)	Мерна единица	Целева стойност (2023)	Годишна стойност								Източник на информацията	
				2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
ИП 1.1.1	Брой на подкрепени инвестиции подобряващи условията на околната среда в програмния регион	Брой	15	0									Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.1.2	Брой на защитени природни територии чрез подкрепени интервенции	Километри	5	0									Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.2.1	Брой подкрепени съвместни механизми защита на околната среда, подкрепа за	Брой	5	0									Годишен доклад за напредъка в

	биоразнообразието и устойчива употреба на природни ресурси											изпълнението
ИП 1.2.2	Брой на институции/организации включени в дейности свързани с околната среда	Брой	20	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.2.3	Брой участници в обучения и кампании свързани с околната среда	Брой	300	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.3.1	Подкрепени инвестиции за подобряване на овладяване на бедствия и предотвратяване на риск.	Брой	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.3.2	Подкрепени инвестиции за адаптация и смекчаване на последствията от измененията в климата	Брой	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.1	Подкрепени съвместни механизми за овладяване на бедствия, предотвратяване на рискове и осведоменост за измененията в климата	Брой	3	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.2	Брой институции/организации включени в инициативи свързани с предотвратяване и управление на риска	Брой	10	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.3	Брой участници в обучения и кампании в сферата на предотвратяване на рискове (вкл. Маргинализирани общности и други уязвими групи)	Брой	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.1	Брой реконструирани / реставрирани културни и исторически туристически обекти чрез съхранение и опазване	Брой	25	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.2	Дължина на нови, реконструирани или обновени пътища за достъп към природни, културни или исторически обекти, велосипедни и пешеходни алеи	Км	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението

ИП 2.1.3	Брой новопостроени или реконструирани или обновени туристически обекти или съоръжения	Брой	10	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.4	Брой създадени/реконструирани съоръжения за хора с увреждания за достъп към или в туристически обекти	Брой	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.1.1	Подкрепени инвестиции за подобряване на конкурентоспособността на бизнеса в програмния регион	Брой	5	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.1.3	Брой на участници (разделени на мъже и жени) в подкрепени инициативи за обучения и квалифициране	Брой	150	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.2.1	Подкрепени инициативи за икономическо развитие и инвестиционно поощряване	Брой	10	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението

ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ (АКО ИМА ТАКИВА)

Според резултатите от самооценката, проведена от бенефициерите, може да се обобщи, че няма проекти, които да повлияят негативно върху който и да е от шестте въпроса за околната среда. Отчитайки факта, че само 15 от 45 договорени проекти предвиждат строителни дейности, повечето от отговорите на бенефициерите сочат, че проектите им ще имат неутрално въздействие върху околната среда.

Въздействието върху отделните аспекти отнасящи се до околната среда се очаква да се изпълнят предимно чрез мерки, както следва:

- Повечето благоприятни условия за **въздуха и климата** се предвижда да бъдат постигнати чрез действия по СЦ 1.1 “Опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси в трансграничния регион” с насоченост към: намаляване на замърсяването на въздуха (емисии на парникови газове); устойчиво управление на енергийни ресурси и поощряване на отговорното отношение на обществото. Тези проекти ще спомогнат за повишаване на осведомеността на хората относно замърсяването на въздуха и ограничаване на климатичните промени. В допълнение те ще стимулират осъществяването на отговорното отношение на широката общественост спрямо защита на природата. Проектите по останалите специфични цели ще имат неутрално въздействие спрямо условията на въздуха и климата.

- Очакваното позитивно въздействие спрямо **населението и човешкото здраве** са свързани с резултатите от осъществяването на проекти по СЦ 1.1 и СЦ 1.2, докато останалите проекти оказват неутрално влияние върху намаляването на зарази. Проекти по ПО 1 ще допринесат за на отговорното отношение на широката общественост спрямо различните видове замърсяване на въздуха, водата и почвата. Те ще стимулират прояви на отговорно отношение на обществото спрямо контрола върху здравни рискове и бедствия причинени от околната среда.

- Относно въпросът за **водите**, всички проекти освен тези по СЦ 1.2 ще имат неутрален или никакъв ефект върху екологичните условия и химичния състав на водните обекти и ресурси. Изпълнението на три проекта по ПО 1.2 ще осигурят силно позитивно въздействие спрямо качеството на водата чрез намаляване на емисии от парниковите газове в дългосоречен план. В допълнение, предвидените дейности по насърчаване на устойчивото потребление на водата се очаква да повлияят на качеството на живота в трансграничния регион, както и екологичното състояние на водните тела.

- Във връзка с въздействието на проектите по **Биооразнообразие, фауна и флора**, повечето от дейностите по проектите ще имат неутрален ефект, тъй като не се предвиждат дейности в защитени територии, а предимно такива с цел осведоменост и мерки за изграждане на капацитет, напр. обучителни

курсове за опазване на природното наследство. Очакванията са, че тези дейности ще стимулират и поощрят отговорното отношение на участниците и обществото.

- Относно **почвите**, повечето проекти ще имат неутрален ефект по опазване на почвените ресурси. Проектите по СЦ 3.1, целящи се да подпомогнат органичното производство ще имат позитивен ефект върху опазването на свойствата на почвата чрез сеитбообращение и употреба на естествени торове. Развитието на практики в органичното земеделие ще допринесе за устойчивата употреба на почвените ресурси.

- Върху **културното / природното наследство и ландшафта** ще има позитивно въздействие чрез изпълнението на инвестиционните дейности по ПО 2, отнасящ се до опазването и възстановяването на културни и природни обекти. В допълнение планираните меки мерки, подпомагащи културно и природно наследство (вкл. обучения, курсове, културни събития, информационни материали и др.) ще информират обществеността за възможните начини за опазване и защита на културното и природно наследство.

Според препоръките, предоставени в становището за околна среда, дейности като „сафари“ туризъм, „оф-роуд“ трекинг за наблюдаване на редки и застрашени видове не са предвидени в договорените проекти. В допълнение, предложените инвестиции са в съответствие с националното законодателство за съответните видове строителни дейности (вкл. тези свързани с развитието на туризма , опазване на природното и културно наследство, управление на отпадъците и др).

Като заключение може да се обобщи, че проектите по ПО 1 са тези, по които се очаква да има положително въздействие върху 5 аспекта по околната среда с изключение на Културно / Природно наследство и ландшафт, където най-силно въздействие се очаква да има изпълнението на проектите по ПО 2. Проектите, които предвиждат дейности по повишаване на осведомеността показват най-значимо позитивно въздействия спрямо всичките шест аспекта по околната среда и свързаните с тях въпроси.

Всички препоръки, изложени в становището по екологична оценка, изготвени от Министерството на околната среда и водите на Република България, са стриктно спазвани във всеки етап на кандидатстване, оценка и подбор на проектите, предложени за финансиране по Програма „Interreg — IPA СВС България — бивша югославска република Македония“ за 2014 — 2020 г.

Като се има предвид горензложеното, може да се заключи, че за настоящия момент не е необходимо предприемане на корективни мерки, тъй като всичките предложени за финансиране по Първата покана са в съответствие с очакванията на отчета за ЕО и нито един от тях няма да окаже негативен ефект върху околната среда по поставените шест екологични проблеми.